

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 32/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 – om klager har krav på kompensasjon tilsvarende 65 G

Beslutningsdato: 1. november 2016

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Innledende bemerkninger

Saken var oppe til behandling 1. november 2016. På grunn av forhold utenfor nemndas kontroll er vedtak først kunnet bli avgitt nå, drøye 2 måneder etter.

2. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, født ██████████, tjenestegjorde i ██████████ i ██████████ i ██████████.

Skadelidte vokste opp på ██████████ sammen med tre brødre. Hans far var tømrer og sjømann, mens hans mor var hjemmевærende. Faren, som var mye borte som sjømann, døde da skadelidte var ti år gammel. Han vokste opp i samme hus som sine besteforeldre, og beskriver barndommen som trygg og god.

Skadelidte sluttet på skolen i 9. klasse, og fikk utplassering på en pengeskapsfabrikk. Han fortsatte å jobbe i industrien frem til ██████████ da han avtjente førstegangstjeneste i ██████████. Han møtte sin kone i 1979, og sammen fikk de et barn mens skadelidte var i førstegangstjenesten.

Skadelidte begynte hos samme arbeidsgiver igjen da han var ferdig i førstegangstjenesten i mai ██████████. Det fremgår av dokumentene i saken at han jobbet der frem til han reiste til ██████████ i FN-tjeneste i ██████████. I innrykksblanketten datert ██████████ er det opplyst at han tidligere hadde vært plaget med dyspepsi. Videre har han også hatt noe myalgier (rygg/skjelett/muskelplager).

Skadelidte har forklart at han opplevde flere traumatiske hendelser under oppholdet i ██████████. Det var ingen debriefing under oppholdet, og soldatene snakket minst mulig om det de opplevde. Alkoholinntaket økte ut over i tjenesten. Skadelidte hevder at alkoholen ble brukt for å roe ned nervene og for å sove.

Etter at tjenesten var over har skadelidte på egenerklæringen ved dimisjon etter endt tjeneste i ██████████, krysset av for at tjenesten var «nokså lett», og at han følte seg «helt frisk». Han begynte etterhvert å jobbe ved ██████████ hvor han jobbet med sprengning og som maskinfører frem til ██████████ ble lagt ned. I følge NAVs registre jobbet han der frem til ██████████. Det er opplyst at han i perioden rett i etterkant av dette tok noen yrkesfag innen elektro. Han står ikke oppført med arbeidsgiver i perioden 1989 til 1998. Av spesialisterklæringen fremgår det at han har forklart at han da drev egen virksomhet innen salg. Etter 1998 har han hatt ulike arbeidsgivere og blant annet lagt asfalt og vært tømmerhugger. I ██████████ begynte han å jobbe som ██████████ ved ██████████ på ██████████, i tillegg til endel andre strøjobber utenfor sesong. Han jobbet deretter ved ██████████ frem til han ble sykemeldt i november 2013.

SPK har innhentet en spesialisterklæring fra dr. Bård Greve. Dr. Greve finner det sannsynliggjort at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade under sitt opphold i ██████████ i ██████████. I erklæringen skriver han:

«Det anses som sannsynlig at det er årsakssammenheng mellom tjenesten i ██████████, og skadelidtes aktuelle psykiske lidelser i form av PTSD og sekundære symptomer på depresjon. I dette ligger at det er sannsynlig at skadelidte ikke ville ha utviklet dagens symptombylle om en tenker bort tjenesten i ██████████ i ██████████».

Dr. Greve finner at skadelidte har en varig medisinsk invaliditet skjønnsmessig fastsatt til 30 %.

Skadelidte har tidligere fått innvilget billighetserstatning for sine psykiske plager. I forbindelse med søknad om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22, har SPK i vedtak av 27. juli 2015 gitt skadelidte full kompensasjon etter 35 G-ordningen, men avslått dekning under 65 G-ordningen. Advokat Holvik har påklaget vedtaket på vegne av skadelidte, og hevder han har krav på full kompensasjon under 65 G-ordningen. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Både skadelidte, hans kone og hans advokat møtte ved nemndsbehandlingen. En representant for SPK deltok også under behandlingen.

3. Klagenemndas vurdering

Etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning må skadelidte ha blitt påført en psykisk belastningsskade som følge av deltakelse i internasjonale operasjon. Videre er det krav om at den psykiske belastningsskaden har ført til at skadelidte er blitt ervervsmessig ufør. Det er skadelidte som har bevisbyrden for at vilkårene er oppfylt.

Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter 35 G-ordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter: *«Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag.»*

Innføringen av kompensasjon med inntil 65 G bygget på den klare forutsetningen at de to grunnlagene for å søke om kompensasjon, skulle praktiseres forskjellig. Det vises her til Prop. 1 S (2011-2012) side 64. Dette er også fulgt opp i Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 7. november 2014, hvor det uttales: *«Etter fpl. § 12 b er det de alminnelige krav til bevis som gjelder, og det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis i disse sakene enn i saker etter 35 G-ordningen».*

SPK har funnet det bevist at skadelidte i dag har en psykisk belastningsskade som følge av FN-tjenesten, og har innvilget kompensasjon etter 35 G-ordningen. Det sentrale spørsmålet i denne saken er om det er tilstrekkelig sannsynlig etter de alminnelige krav til bevis at FN-tjenesten er årsak til skadelidtes ervervsmessige uførhet i dag.

Krav til årsakssammenheng utledes av den alminnelige erstatningsrett. Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til den psykiske belastningsskaden skadelidte lider av, dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64.

Det er innhentet flere spesialisterklæringer i saken. Den ene er utarbeidet av dr. Greve etter mandat for ordningen utarbeidet av Forsvarsdepartementet. Videre foreligger det også en utredning fra dr. Hougsnæs og en spesialistuttalelse fra dr. Rekvig. Disse er imidlertid ikke utarbeidet etter mandatet for ordningen.

Nemnda finner at erklæringen fra dr. Greve har flere svakheter. Vurderingene baserer seg i stor utstrekning på skadelidtes subjektive fremstilling av saken, og underbygges i liten grad av objektivt konstaterbare opplysninger i saken. Dr. Greve legger til grunn at skadelidtes psykiske

plager debuterte innen seks måneder fra han kom hjem fra tjeneste. Etter en grundig gjennomgang av alle sakens dokumenter, kan nemnda ikke se at det foreligger noen slike tidsnære nedtegnelser i journalene eller andre dokumenter, som underbygger skadelidtes anførsel. Dr. Greve underbygger sine konklusjoner med komparentopplysning fra skadelidtes kone. Verken skadelidte eller hans kone har pekt på tjenesten som årsak til skadelidtes psykiske plager før i 2013. Det er [REDACTED] år etter at skadelidte kom hjem fra [REDACTED]. Skadelidte har opp gjennom årene hatt mye kontakt med helsevesenet, uten at det på noe tidspunkt før i 2013, har fremkommet opplysninger som underbygger det skadelidte nå fremholder.

På denne bakgrunn finner nemnda ikke grunnlag for å tillegge den sakkyndiges vurderinger i saken vesentlig vekt. Premissene for den sakkyndiges konklusjoner bygger i hovedsak på skadelidtes angivelse av plager på et langt senere tidspunkt enn de angivelig skal ha oppstått og det er ikke holdepunkter i den foreliggende dokumentasjon som underbygger dette. Uttalelser fra skadelidte selv og hans nærmeste har begrenset bevismessig verdi. Det vises til Rt-1998-1565 på side 1570, hvor Høyesterett uttaler:

«Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og om de symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjon. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det som oftest være grunn til å legge mindre vekt på, jf. her - om bevisbedømmelsen på et annet rettsområde - Rt-1995-821.»

Basert på de samme vurderinger, finner nemnda heller ikke grunnlag for å tillegge spesialisterklæringen fra dr. Rekvig vesentlig vekt. Erklæringen er utarbeidet i forbindelse med skadelidtes krav om uføretrygd hos NAV, og baserer seg i hovedsak på skadelidtes subjektive fremstilling av saken. Nemnda bemerker for øvrig at den ikke er bundet av de vurderinger som foreligger fra trygdemyndighetene.

Den fremlagte dokumentasjon i saken viser at skadelidte har vært velfungerende i etterkant av tjenesten. Han har hatt et relativt stabilt liv og stått i arbeid, og det fremkommer ingen typiske symptomer på høy aktivering og ustabilitet som underbygger at han tidlig var plaget med psykiske plager etter tjeneste.

Skadelidte har hatt endel hjerteproblemer opp gjennom årene. Han fikk et anfall i 1994, som av de tidsnære medisinske journalene knyttes til hjertet. Det er her nedtegnelser om at han hadde angstproblemer i etterkant av dette, men disse angstproblemene gav seg etter en periode. Deretter har skadelidte hatt to hjerteinfarkt, ett i 2009 og ett i 2011. Også etter disse hendelsene har skadelidte fått psykiske plager i form av angst. Dessuten har han slitt med somatiske skader i både rygg og nakke.

Nemnda finner det etter dette tvilsomt om skadelidtes psykiske plager skyldes FN-tjenesten. Plagene synes mer sannsynlig knyttet til andre hendelser i skadelidtes liv. For nemnda blir uansett ikke det avgjørende, i det de psykiske plagene skadelidte lider av ikke fremstår av en slik alvorlighetsgrad at de kan forklare hans funksjonsbortfall. Ervervsuførheten er knyttet til hans somatiske lidelser i form av hodepine, smerter og rygg og skuldre, samt hans hjerteproblemer. Disse plagene har medført langvarige sykdomsperioder. For nemnda fremstår

det som forståelig at skadelidte attribuerer tapet av ervervsevnen til sine psykiske plager nå, men den tidsnære dokumentasjonen danner ikke tilstrekkelig sannsynlighetsovervekt for at det er tilfelle ved vurderingen av om vilkårene er oppfylt for kompensasjon etter 65 G ordningen. Det vises for så vidt til Rt. 2005 side 1050 og Rt. 1998 side 1565. Etter nemndas syn er det således ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at den psykiske belastningsskaden er årsak til skadelidtes ervervsmessige uførhet.

Klagen tas etter dette ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 40 000,- inkl. mv. Kravet gjelder en tidsbruk på 16 timer, inkludert 9 timer for fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Salærkravet er høyt, og nemnda bemerker at 9 timer for fremmøte nødvendigvis ikke vil kunne forventes dekket. Etter en helthetsvurdering i denne saken tas kravet likevel til følge.

Det er i saken også lagt frem reiseregning fra både advokat Holvik og skadelidte i forbindelse med fremmøte i nemnda. Nemnda bemerker at reiseregningen fra advokat Holvik dekkes som rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand, jf. forskrift om klagenemnda § 13. Skadelidtes reiseregning dekkes imidlertid ikke under dette. Da kravet fra skadelidte om kompensasjon heller ikke har ført frem, foreligger det etter nemndas syn ikke grunnlag for å dekke hans utgifter ved fremmøte, jf. fvl. § 36.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr 40 000,- inkl. mva. I tillegg dekkes reisekostnader for advokat Holvik med tilsammen kr. 2856,50.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 19. januar 2017

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder